

Plan mot kränkande behandling och diskriminering

Partille kommun 2025-10-15

Sotenäs förskola

Rapportförfattare: Charlotte Svedstam, Sofie Särholm
Partille kommun, 2025-10-15

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	2
<i>Plan mot kränkande behandling och diskriminering</i>	3
Nämndens vision	3
Skolans eller förskolans namn	3
Verksamhet (Alla verksamheter som omfattas av planen).....	3
Läsår	3
Ansvarig.....	3
Kommunikation och förankring	4
Utvärdering av förra årets plan	5
Hur har föregående års plan utvärderats och vilka har varit delaktiga?	5
Sammanfattning av vad utvärderingen visade	5
Kommentar till ovan sammanfattning.....	7
Årets plan ska utvärderas senast	7
Beskriv hur årets plan ska utvärderas	7
Var är vi? (Kartläggning och analys)	9
Metoder som har använts vid kartläggningen	9
Barn, elevers och personals delaktighet	9
Vad visade kartläggningen avseende kränkande behandling och diskriminering?	9
Resultat och analys	10
Vart ska vi?	11
Verksamhetens mål när det gäller kränkande behandling och diskriminering.....	11
Hur har barn, elever och personal varit delaktiga i framtagande av mål?	11
Hur gör vi? (Aktiva åtgärder mot kränkande behandling och diskriminering)	12
Rutiner för att tidigt upptäcka kränkande behandling, diskriminering och trakasserier	12
Främjande arbete mot diskriminering och kränkande behandling	13
Förebyggande insatser mot kränkande behandling och diskriminering	17
Hur har barn och personal varit delaktiga i framtagande av förebyggande strategier/aktiva åtgärder?	19
Rutiner vid uppkomna situationer	20
När ett barn kränker ett annat barn i förskolan	20
När ett barn kränks av en vuxen person	20
Definitioner	22
Kränkande behandling (regleras i Skollagen)	22
Diskriminering (regleras i Diskrimineringslagen)	22
Trakasserier och sexuella trakasserier.....	22
Bristande tillgänglighet.....	22
Blanketter för anmälan.....	22

Plan mot kränkande behandling och diskriminering

Nämndens vision

Förberedd på den okända framtiden, har eleven inte bara nått statens och våra mål, utan framförallt sina egna. Rik på kunskap och kompetenser lämnar eleven med stolthet vår skola, övertygad om sin egen förmåga, att tillsammans med andra skapa sin framtid. Eleven kommer att minnas sin skoltid som trygg, rolig och lärorik

Skolans eller förskolans namn

Sotenäs förskola

Verksamhet (Alla verksamheter som omfattas av planen)

Förskola

Läsår

2025-2026

Ansvarig

Sofie Särholm, rektor

Kommunikation och förankring

Planen mot kränkande behandling och diskriminering finns publicerad på förskolans webbplats och detta kommuniceras till vårdnadshavare så att de kan ta del av den.

Kommunikation till barn och pedagoger sker utifrån våra styrdokument såsom Lpfö 18 (2:1 normer och värden) skollagen, barnkonventionen, samt diskrimineringslagen.

”Barn och elever ska ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hålla sig informerade i frågor som rör dem. Informationen och formerna för barnens och elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad” (SFS2010:800, kap 4 9§)

Dessa styrdokument ska genomsyra verksamheten och arbetas med kontinuerligt på pedagogiska forum, husmöten, reflektioner och i möten med barn och vårdnadshavare.

Planen mot kränkande behandling och diskriminering förankras i personalgruppen och följs upp kontinuerligt under läsårets gång. Planen förankras med barnen i vardagen, både som ett naturligt inslag i utbildningen för att förskolans värdegrund ska efterlevas och vid planerade undervisningstillfällen, för att förstärka vissa områden som respektive arbetslag ser att deras barngrupp behöver. Planen lyfts även i samband med samtliga vårdnadshavarmöten på höstterminen för att skapa delaktighet och insyn för förskolans vårdnadshavare.

Utvärdering av förra årets plan

Hur har föregående års plan utvärderats och vilka har varit delaktiga?

Planen utvärderas och följs upp i linje med det systematiska kvalitetsarbetets årshjul. Samtliga pedagoger deltar i utvärderingsarbetet. Vårdnadshavare deltar utifrån vårdnadshavarenkäten och utifrån det kontinuerliga arbetet med samverkan mellan förskola och hem.

Följande aktiva insatser har legat till grund för vår utvärdering:

Uppföljningsdialoger tillsammans med likabehandlare samt i arbetslagen.

I det systematiska kvalitetsarbetet lyfts samtal i arbetslagen kontinuerligt utifrån diskrimineringsgrunderna samt utifrån risken för kränkningar och trakasserier. Vid två tillfällen per år sammanfattas också det systematiska kvalitetsarbetet skriftligt i delårsavstämning respektive samlad bild.
--

Sammanfattning av vad utvärderingen visade

Under läsåret har vi arbetat främjande och förebyggande för att minska risken för diskriminering och kränkande behandling utifrån följande åtgärder:

1. Pedagogerna har arbetat aktivt närvarande samt medforskande i barnens lekar och aktiviteter i tydliga lärmiljöer
2. Pedagogerna har organiserat arbetet i barngrupperna i mindre sammanhang under så stor del av dagen som möjligt.
3. Pedagogerna har organiserat sig i olika rum/miljöer för att skapa ökad trygghet, tillsyn och god pedagogik både inne och ute.
4. Pedagogerna har arbetat kontinuerligt för att stärka barns rätt till sin egen kropp samt utveckla barnens förmåga att respektera varandras integritet. Extra fokus under barnkonventionsveckan v.46.
5. Pedagogerna har arbetat kontinuerligt med relationsskapande övningar/lekar i barngruppen för att främja gott samspel.
6. Vi har arbetat aktivt med tidiga insatser för att skapa förståelse för och möjlighet för barnen att använda sig av följande grundläggande förhandlingsbegrepp (strategier för samsyn, gott samspel och god kommunikation): - Låna - Byta - Vänta - Upptagen - Ledig - Tillsammans - Samarbeta. Det tydliga arbetet med att ge barnen möjlighet att

uttrycka sig i förhandlingssituationer är ett led i att arbeta med att främja gott samspel och god konflikthanteringsförmåga hos våra barn. Detta arbete startar redan med de alla yngsta kompisarna på förskolan.

7. AKK – Alternativ och kompletterande kommunikation. För att möjliggöra för alla barn att kunna förstå och göra sig förstådda har det verbala språkandet kompletterats med utökade kommunikationsverktyg som tecken- och bildstöd i det dagliga arbetet. Tecken- och bildstöd ska användas av samtliga pedagoger och med samtliga barn, genom ett sådant arbets sätt skapas lärmiljöer som stöttar barns olika uttryckssätt.

8. Pedagogerna har arbetat med ett normmedvetet förhållningssätt och använder sig av stöd i det arbetet utifrån en checklista – "Att arbeta med normer och normkritik".

9. Tidiga insatser och aktivt arbete av pedagogerna har gjorts för att främja tillitsfulla, professionella relationer, gott samarbete och en öppen dialog med vårdnadshavare för tidig upptäckt av kränkningar/diskriminering/ohälsa.

Effekter vi ser av ovan arbete:

- Tryggare miljö: Färre konflikter och kränkningar mellan barn
- Förbättrat samspel: Barn som hjälper varandra och visar empati
- Ökad kommunikativ förmåga: Barnen använder förhandlingsbegrepp och AKK
- Förbättrat samspel: Barnen ber oftare om hjälp vid konflikter istället för att agera ut när de egna strategierna inte räcker till.
- Respekt för olikheter: Barnen uttrycker förståelse för att människor är olika och respekterar varandras olikheter
- Förbättrade övergångar: Mindre stress och frustration vid förflyttningar
- Minskade konflikter: Färre konflikter uppstår i välorganiserade situationer med tydlig vuxennärvaro

Kvarstående risker och utvecklingsområden:

- Övergångar och väntan: Fortfarande utmanande i dessa situationer för vissa barn
- Barns integritet: Fortsatt behov av arbete kring kroppslig integritet och samtycke
- Kommunikativt samspel: Behov av fortsatt stöd i barns kommunikation för att arbeta förebyggande och främjande
- Överblick över stora områden: Utmaningar med tillsyn på stora ytor utomhus
- Samsyn kring kränkningar: Flera avdelningar lyfter behovet av ökad kunskap och samsyn. Vi ser också att alla inte känner till de rutiner som finns vid tex kränkningar mellan barn i tillräckligt hög utsträckning.

Pedagogerna beskriver hur deras arbete skapat en inkluderande miljö: "Genom AKK och TAKK har vi gett alla barn möjlighet att uttrycka sig och förstå sin omgivning, vilket har lett till ökad inkludering och trygghet i gruppen."

En avdelning beskriver att de har skapat "en positiv och trygg utbildningsmiljö, där vi upplever att alla barn känner sig välkomna som de är. Vårt förhållningsätt att olikheter berikar känner vi speglar sig på avdelningen i stort."

Vi ser behov av att vidareutveckla arbetet med att förankra de främjande och förebyggande insatserna i den dagliga undervisningen. Pedagogerna betonar i sina utvärderingar vikten av samsyn: "Vi ser även behov av fortsatt arbete med att definiera och diskutera vad en kränkning innebär, så att det finns samsyn och ett omedelbart vuxenansvar vid alla situationer.

Ökad risk för kränkning finns när personal kommer utifrån (exempelvis vikarier) och kanske inte alltid delar vår värdegrund, barnsyn och människosyn. Vikten av att hålla sig till våra rutiner vid frånvaro betonas, där det alltid ska finnas minst en ordinarie pedagog på varje avdelning för att säkerställa att vikarier ges det stöd de behöver och därigenom kan arbeta utifrån gällande riktlinjer och förhållningssätt.

Kommentar till ovan sammanfattning

Under läsåret har förskolan arbetat aktivt för att förebygga diskriminering och kränkande behandling genom närvarande pedagoger, trygga lärmiljöer och mindre barngrupper. Fokus har legat på barns rätt till integritet, god kommunikation och samspel, samt användning av AKK (Alternativ och Kompletterande Kommunikation) för ökad delaktighet. Pedagogerna har arbetat normmedvetet och i nära samarbete med vårdnadshavare.

Positiva effekter av arbetet inkluderar tryggare miljöer, minskade konflikter, förbättrat samspel och ökad respekt för olikheter. Barnen visar större förståelse, använder strategier för samspel och ber oftare om hjälp vid konflikter.

Utmaningar som kvarstår är bland annat övergångar, väntetid, fortsatt arbete med barns kroppsliga integritet, tillsyn på stora ytor samt samsyn kring vad som utgör en kränkning. Behov finns också av att stärka rutiner, särskilt vid personalfrånvaro och vikarieinsatser.

Pedagogerna upplever att deras arbete har lett till ökad inkludering, trygghet och en positiv lärmiljö, men betonar vikten av fortsatt utveckling och gemensam förståelse i det förebyggande arbetet.

Årets plan ska utvärderas senast

Årets plan ska följas upp kontinuerligt och utvärderas i samband med att den samlade bilden sammanställas i slutet av vårterminen varje läsår.

Beskriv hur årets plan ska utvärderas

Planen utvärderas och följs upp i linje med arbetet med det systematiska kvalitetsarbetet på förskolan. Samtliga pedagoger deltar. Vårdnadshavare deltar utifrån brukarenkäten och utifrån det kontinuerliga arbetet med samverkan mellan förskola och hem.

Var är vi? (Kartläggning och analys)

Syftet med kartläggningen är att synliggöra hur barnen uppfattar sin situation och identifiera de riskområden som finns i verksamheten och i vilka sammanhang de uppstår. Kartläggningen ska ge en bild av vilka risker för diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande behandling som finns på förskolan.

Metoder som har använts vid kartläggningen

- Kartläggning av nuläge och behov på grupp- och individnivå i arbetslagen tillsammans med rektor/utvecklingspedagog genomförs löpande under läsåret.
- Kontaktbarometer används i syfte att kartlägga relationerna mellan barn och vuxna samt mellan barn och barn.
- Observationer genomförs i samtliga barngrupper.
- Kontinuerligt samarbete mellan förskola och hem, dialog vid dagliga hämtningar och lämningar, vid utvecklingssamtal samt vid vårdnadshavarmöten.
- Utvecklingspedagog genomför observationer i barngrupper utifrån behov vilket bidrar med viktig input i risksammanställning.

Barn, elevers och personals delaktighet

Pedagoger/arbetslag har undersökt, observerat och tillsammans reflekterat kring riskområden/riskfaktorer i allt som sker på förskolan. Kontaktbarometrar har genomförts i syfte att säkerställa goda relationer mellan vuxen-barn och barn-barn samt synliggöra vilka relationer som behöver utvecklas/värnas särskilt.

Planen förankras och implementeras i personalgruppen genom utarbetade rutiner.

Pedagogerna arbetar kontinuerligt med värdegrundsfrågorna utifrån årshjulet med det systematiska kvalitetsarbetet.

Vad visade kartläggningen avseende kränkande behandling och diskriminering?

1. Risk för kränkningar mellan barnen när vi vistas utomhus på gården och i andra större sammanhang där pedagogerna har svårare att finnas nära samtliga barn.
2. Risk för att barn kränker varandra vid övergångar mellan olika aktiviteter eller i övergångar mellan olika miljöer och/eller i situationer där barn tvingas vänta, exempelvis vid in- och utgång, vid toalettö, handtvätt, matkö, väntan på start av aktivitet osv.

3. Risk för fysiska kränkningar mellan barnen när barnen exempelvis vill ha samma leksak och inte har förmåga lösa situationen i kommunikation med varandra.
4. Risk för diskriminering gällande barn med språkliga sårbarheter, såsom till exempel annat modersmål eller någon form av språkstörning utifrån att barn inte har och/eller ges lika förutsättningar i leken eller aktiviteter.
5. Risk för diskriminering i barns lekar och samtal utifrån kön. "Jag vill bara leka med flickor" eller "Här får bara pojkarna vara".
6. Risk för diskriminering gällande barn med olika funktionsvariationer som om de inte ges det stöd som de behöver kan riskera exempelvis exkludering i lekar och aktiviteter.

Resultat och analys

Människosynen, synen på barn och relationskompetens har en avgörande betydelse för hur klimatet utvecklas. Ytterst handlar det om att främja jämlikhet mellan vuxna och barn och förebygga risker för kränkande behandling. Vi har blivit mer medvetna om maktförhållandet mellan barn och vuxna och att detta ständigt är något som vi behöver ta i beaktande. Vuxna ska inte ha tolkningsföreträde gentemot barnen utan här är det viktigt att vi arbetar värderingsfritt och lyssnar in barnet.

Kartläggningen visar att vi har kommit en bit på vägen gällande att hitta en samsyn kring vad en kränkande behandling är. Detta behövs ständigt diskuteras och problematiseras så att ingen kränkning sker utan ett skyndsamt agerande av en vuxen. Det blir extra viktigt att våga ifrågasätta varandras beteende i förhållande till barnen och att det alltid är tanken kring vad som är barnets bästa som kommer i första hand.

Den inre organisationen gällande personalfördelning och utbildningens innehåll för dagen är viktig i syfte att motverka risken för kränkningar. Utomhus är det svårt att se och höra alla barn samtidigt på grund av den stora ytan och därmed ökar risken för kränkning. De större sammanhangen för barnen ser vi fortsatt är utmanande och svåra och kan leda till att det uppstår kränkningar mellan barnen. Det blir därför fortsatt viktigt att vi under så stor av dagen som möjligt organiserar oss för arbete i mindre sammanhang i barngrupperna.

När det är alltför få pedagoger närvarande i barnens lek, aktiviteter och övergångar kan det leda till brister i tillsynen av barnen vilket ökar risken för diskriminering och kränkande behandling mellan barnen. Rent generellt behöver vi organisera oss för att eliminera stunder av allt för lång väntan för barnen alternativt komplettera med meningsfulla pausaktiviteter att använda under stunden av väntan. Pedagogernas organisation och struktur är av stor vikt.

För att skapa goda förutsättningar för alla barn på förskolan att finnas i goda sociala samspelssammanhang är det viktigt att vi utvecklar en rik, språklig och kommunikativ miljö av god kvalitet på alla avdelningar. En rik, språklig och kommunikativ miljö bidrar till en trygg miljö på förskolan som inkluderar alla barn. Alla barn har rätt att kunna få uttrycka sig, att göra sig förstådda och kunna förstå. Att inte ännu ha utvecklat ett talat språk eller inte kunna det svenska språket innebär en risk för att barnen inte kan göra sig förstådda eller kan förstå. För att möjliggöra för alla barn att kunna förstå och göra sig förstådda ska det verbala språkandet kompletteras med utökade kommunikationsverktyg som tecken- och bildstöd i det dagliga arbetet. Tecken- och bildstöd ska användas av samtliga pedagoger och med samtliga barn, genom ett sådant arbetssätt skapas lärmiljöer som stöttar barns olika uttryckssätt.

Utöver arbetet med AKK tänker vi också att det blir viktigt att vi arbetar med tidiga förebyggande insatser gällande att hjälpa barnen till fina samspel med varandra. Detta kan vi göra genom att ge barnen en gemensam begreppsförståelse med exempelvis förhandlingsord/-begrepp att använda sig av i kommunikationen barnen emellan. Detta skriver vi mer om i redovisningen av våra främjande strategier.

Kartläggningen visar vikten av tidiga insatser kring barns behov av anpassningar och stöd i verksamheten samt vikten av att systematiskt hålla i och arbeta med stöttande verktyg och strategier runt barnen. För att stärka arbetet med tidiga insatser har vi sett behov av att genomföra systematiska barnkonferenser i samtliga barngrupper tidigt under höstterminen. Vi ser i kartläggningen att de brister som blivit synliga dels härrör till vikten av tidiga insatser men också dels härrör till vikten av systematik i dagliga arbetet i arbetslagen och mötet med varje barn. Arbetet med anpassningar och särskilt stöd behöver följas upp kontinuerligt och detta görs av utvecklingspedagog och rektor.

Vi har också i kartläggningen fått syn på att barnen ibland kan uttrycka sig exkluderande gentemot varandra utifrån kön. Här blir det viktigt för oss att arbeta aktivt med att skapa lärmiljöer som är genusneutrala med okodat material som tilltalar både flickor och pojkar samt att pedagogerna arbetar normmedvetet med aktiviteter och samspelskulturen i alla våra grupper.

Vart ska vi?

Verksamhetens mål när det gäller kränkande behandling och diskriminering

Inget barn i förskolan ska utsättas för kränkande behandling eller diskriminering. Alla barn har rätt att känna sig trygga för att kunna utvecklas och lära. Alla barn i vår verksamhet ska få ett positivt och stärkande bemötande där tänket är att olikheter berikar.

Alla vuxna i förskolan ska reagera vid minsta misstanke om kränkande behandling eller diskriminering mellan barn eller mellan barn och vuxen. Alla pedagoger som arbetar på Ugglumsledens och Sotenäs förskolor ska ha förståelse och tydliga redskap för att upptäcka risker för diskriminering, trakasserier och kränkande behandling och därmed kunna förebygga sådana risker.

Hur har barn, elever och personal varit delaktiga i framtagande av mål?

Genom utvärdering, reflektion och analys av utvärderingarna samt i kartlägningsarbetet.

Hur gör vi? (Aktiva åtgärder mot kränkande behandling och diskriminering)

Rutiner för att tidigt upptäcka kränkande behandling, diskriminering och trakasserier

Genom att organisera arbetet i barngrupperna i mindre sammanhang under så stor del av dagen som möjligt skapas förutsättningar för pedagoger att arbeta när- och härvarande med barnen. Detta arbetssätt skapar förutsättningar för pedagogerna att stötta gott samspel mellan barnen samt upptäcka risker för kränkningar och diskriminering.

Pedagogerna använder sig av ett inlyssnande och reflekterande förhållningssätt kontinuerligt i arbetet med barnen samt vidtar nödvändiga åtgärder i händelse av upptäckt av kränkning eller diskriminering.

Gemensam avstämning och reflektion i arbetslaget, samt med utvecklingspedagog och rektor, förs dialog utifrån klimatet och nuläget i gruppen och hos individer.

Främjande arbete mot diskriminering och kränkande behandling

Det främjande arbetet syftar till att skapa en trygg förskolemiljö och stärka respekten för allas lika värde. Arbetet riktas till alla som vistas på förskolan och bedrivs utan förekommen anledning och är därmed en del av det vardagliga arbetet varje dag.

Det främjande arbetet ska:

- omfatta alla diskrimineringsgrunderna samt bristande tillgänglighet, trakasserier och sexuella trakasserier.
- baseras på kunskaper om hur man skapar en trygg miljö där alla barn och elever blir respekterade som de är.
- innebära att pedagogerna har ett normmedvetet förhållningssätt.
- omfatta kompetensutveckling för personalen för att öka kunskapen om diskriminering, trakasserier och kränkande behandling, samt tid att diskutera personalens egna normer och attityder.
- omfatta möjligheter för barn och elever att diskutera normer, attityder och hur goda relationer vårdas.

	Främjande strategier/aktiva åtgärder	När?	Vem utför?
1.	Pedagogerna arbetar aktivt närvarande samt medforskande i barnens lekar och aktiviteter i tydliga lärmiljöer.	Alla dagar, alla stunder	Alla pedagoger
2.	Pedagogerna organiserar arbetet i barngrupperna i mindre sammanhang under så stor del av dagen som möjligt.	Alla dagar, alla stunder	Alla pedagoger
3.	Pedagogerna organiserar sig i olika rum/miljöer för att skapa ökad trygghet, tillsyn och god pedagogik både inne och ute.	Alla dagar, alla stunder	Alla pedagoger
4.	Pedagogerna arbetar kontinuerligt för att stärka barns rätt till sin egen kropp samt utveckla barnens förmåga att respektera varandras integritet.	Alla dagar, alla stunder Extra fokus under barnkonventionsveckan	Alla pedagoger
5.	Pedagogerna arbetar kontinuerligt med relationsskapande övningar/lekar i barngruppen för att främja gott samspel.	Kontinuerligt	Alla pedagoger

6.	<p>Vi arbetar aktivt med tidiga insatser för att skapa förståelse för och skapa möjlighet för barnen att använda sig av följande förhandlingsbegrepp (strategier för samsyn, gott samspel och god kommunikation):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Låna - Byta - Vänta - Upptagen - Ledig - Tillsammans - Samarbeta 	Alla dagar, alla stunder	Alla pedagoger
7.	<p>AKK – Alternativ och kompletterande kommunikation</p> <p>För att möjliggöra för alla barn att kunna förstå och göra sig förstådda ska det verbala språkandet kompletteras med utökade kommunikationsverktyg som tecken- och bildstöd i det dagliga arbetet. Tecken- och bildstöd ska användas av samtliga pedagoger och med samtliga barn, genom ett sådant arbetssätt skapas lärmiljöer som stöttar barns olika uttrycksätt.</p>	Alla dagar, alla stunder	Alla pedagoger
8.	<p>Pedagogerna arbetar med ett normmedvetet förhållningssätt och använder sig av Checklistan – att arbeta med normer och normkritik nedan.</p>	Alla dagar, alla stunder	Alla pedagoger
9.	<p>Tidiga insatser och aktivt arbete av pedagogerna för att främja tillitsfulla, professionella relationer, gott samarbete och en öppen dialog med vårdnadshavare för tidig upptäckt av kränkningar/diskriminering/ohälsa.</p>	Alla dagar, alla stunder	Alla pedagoger

10.	Pedagogerna planerar och organiserar sina miljöer med hänsyn till tillgänglighet för alla barn samt skapar en utbildning med tydligt planerat innehåll där dagen präglas av god struktur, tydlighet och förutsägbarhet för barnen.	Kontinuerligt	Alla pedagoger
11.	Pedagogerna väljer litteratur på ett normmedvetet sätt med hänsyn tagen till diskrimineringsgrunderna så att olikheter belyses kontinuerligt för barnen.	Kontinuerligt	Alla pedagoger
12.	Kontaktbarometer används i syfte att kartlägga relationerna mellan barn och vuxna samt mellan barn och barn.	Kontinuerligt samt i samband med kartläggningsfasen	Alla pedagoger
13.	I syfte att främja en samsyn kring kränkningar och trygghet i arbetet utifrån Plan mot kränkande behandling och diskriminering genomförs kontinuerligt varje år fortbildning utifrån Friends arbetsunderlag samt noggrann implementering av den nya planen i samband med studiedag under höstlovet.	Varje läsår	Rektor och utvecklingspedagog

Checklista – att arbeta med normer och normkritik

1. Benämna alla barn med deras namn, undvik orden tjejer och killar
2. Ha alltid syfte och mål med varje tema/arbete/uppgift/grupp klart för dig: Varför gör vi detta? Vad är budskapet? Kan alla vara med?
3. Olika – lika. Använd ordet olika ofta så blir det en självklarhet. Bekräfta att vi alla är olika, både på utsidan och hur vi lever våra liv. Men vi har alla känslor och kan bli ledsna om vi inte blir bekräftade och respekterade.
4. Problematisera normen och de begränsningar den leder till i stället för att titta på det som avviker från normen.
5. Tänk på att inte befästa normer och föreställningar. I stället för att prata om hur exempelvis tjejer och killar är, kan du prata om förväntningar på och föreställningar om kön.
6. Låt alla komma till tals, ett jämnt fördelat talutrymme är av största vikt och ett tecken på att du som vuxen tycker att alla är lika intressanta.
7. Ta reda på vilka ord och uttryck du använder, men även vad du inte säger och inte gör! Vilka normer förmedlar du?

8. Tänk på vad och vem du bekräftar och berömmar, samt vad du rättar. Förstärker du normen eller du öppnar du upp för fler sätt att vara?
9. Se över er förskolemiljö – vilka bilder har ni på väggarna? Finns det en mångfald av förebilder när det gäller exempelvis kön, ålder, etnicitet, hudfärg, funktionalitet, kärlek, familjebilder, religion?

(Checklistan hämtad 240222, <https://jamstallt.se/docs/nyttmaterial/Checklista%20att%20tanka%20normmedvetet%20forskola.pdf>)

Förebyggande insatser mot kränkande behandling och diskriminering

Syftet med det förebyggande arbetet är att avvärja risker för diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Till grund för arbetet ligger regelbundna kartläggningar av de risker för sådant som finns i den egna verksamheten. (Skolverket, 2015) Målet är att genomföra förebyggande insatser med utgångspunkt i den egna verksamhetens identifierade styrkor och svagheter.

Det ska vara en trygg och säker miljö överallt på förskolan. Vi arbetar nära barnen för att kunna upptäcka vad som sker i barnens interaktion med andra barn och för att säkerställa att våra värden lever. Vi har en kontinuerlig dialog mellan barn och pedagoger, mellan barn och barn samt mellan pedagoger och vårdnadshavare.

	Risk	Förebyggande strategier/aktiva åtgärder	När ska det göras?	Vem ska utföra?
1.	Risk för kränkningar mellan barnen när vi vistas utomhus samt vistas i andra större sammanhang där pedagogerna har svårare att finnas nära samtliga barn.	<p>Pedagogerna delar upp sig för att ha översikt över hela gården.</p> <p>Vi arbetar med lärmiljöerna i en stationsinriktad organisation där pedagogerna bjuder in till olika typer av aktiviteter på olika platser på gården.</p> <p>Pedagogerna skapar mindre sammanhang för barnen under så stor del av dagen som möjligt för att möjliggöra för ett nära pedagogiskt arbete och stöd för barnen.</p>	Kontinuerligt varje dag	Samtliga pedagoger
2.	Risk för att barn kränker varandra vid övergångar mellan olika aktiviteter eller i övergångar mellan olika miljöer och/eller i situationer där barn tvingas vänta, exempelvis vid in- och utgång, vid toalettö, handtvätt, matkö, väntan på start av aktivitet osv.	<p>Så långt som möjligt organiserar vi verksamheten med syftet att eliminera stunder av alltför lång väntan för barnen.</p> <p>I de stunder som innebär vänta, köbildning osv använder vi oss av lämpliga pausaktiviteter samt pedagogernas stöd runt om barnen för att undvika uppkomst av kränkningar.</p>	Kontinuerligt varje dag	Samtliga pedagoger

		Pedagogerna arbetar förebyggande med övergångar genom att skapa förutsägbarhet och tydlighet och använder sig av AKK genom exempelvis bildstöd som skildrar dagen med några få steg i taget.		
3.	Risk för fysiskt och psykiskt kränkande behandling när barnen hamnar i konflikter med varandra, till exempel i situationer där barnen har olika vilja eller vill ha samma leksaker och konflikter uppstår mellan barn som inte ännu har utvecklat förmågan till gott samspel och god kommunikationsförmåga.	<p>Pedagogerna arbetar närvarande och aktivt med samspelstrategier och agerar lekstöd för barnen både inomhus och utomhus.</p> <p>Pedagogerna arbetar aktivt för att skapa förståelse för och skapa möjlighet för barnen att använda sig av följande förhandlingsbegrepp och därmed lägga grunden för att samtliga barn ges förutsättningar att kunna hantera utmanande situationer med kamraterna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Låna - Byta - Vänta - Upptagen - Ledig - Tillsammans - Samarbeta <p>Vi använder oss av samspelande lekar/övningar samt litteratur (ex kompisböcker, Okej med dig mm) i arbetet med att stärka barnens samspel.</p>	Kontinuerligt varje dag	Samtliga pedagoger
4.	Risk för diskriminering gällande barn med språkliga sårbarheter, såsom till exempel annat modersmål eller någon	Pedagogerna arbetar aktivt med AKK som stöd samt främjar barns utveckling av både svenska	Kontinuerligt varje dag	Samtliga pedagoger

	form av språkstörning utifrån att barn inte har och/eller ges lika förutsättningar i leken eller aktiviteter.	<p>språket och modersmålet genom att lyfta fram flerspråkighet som en styrka och tillgång i alla våra barngrupper.</p> <p>Pedagogerna använder sig av translanguaging vilket innebär att man använder sig olika språk i en hjälpsam mix för att vara ett stöd för enskilda barn och grupper.</p>		
5.	Risk för diskriminering i barns lekar och samtal utifrån kön. "Jag vill bara leka med flickor" eller "Här får bara pojkarna vara".	<p>Pedagogerna arbetar med lärmiljöer som är genusneutrala med okodat material som tilltalar både flickor och pojkar.</p> <p>Pedagogerna arbetar normmedvetet med aktiviteter och samspeleskulturen i alla våra grupper för att främja ett klimat där barnen leker med varandra oavsett kön.</p>	Kontinuerligt varje dag	Samtliga pedagoger
6.	Risk för diskriminering gällande barn med olika funktionsvariationer som om de inte ges det stöd som de behöver kan riskera exempelvis exkludering i lekar och aktiviteter.	<p>På förskolan genomför vi systematiska barnkonferenser i samtliga barngrupper tidigt under höstterminen. Barnkonferenserna leds av rektor och utvecklingspedagog.</p> <p>Pedagogerna arbetar systematiskt med anpassningar och särskilt stöd i det vardagliga arbetet men också med kontinuerlig uppföljning och utvärdering tillsammans med vårdnadshavare var 8:e-10:e vecka.</p>	Kontinuerligt varje dag	Samtliga pedagoger

Hur har barn och personal varit delaktiga i framtagande av förebyggande strategier/aktiva åtgärder?

Samtliga pedagoger har deltagit i reflektioner utifrån arbetslagets observationer i syfte att kartlägga eventuella risker och behov av åtgärder. Specifika åtgärder föreslås av utvecklingspedagog och rektor och filtreras genom förskolornas likabehandlare och förankras därefter i personalgrupperna i sin helhet.

Rutiner vid uppkomna situationer

När ett barn kränker ett annat barn i förskolan

1. Den pedagog, eller annan vuxen i förskolan som upptäcker kränkningar eller trakasserier ska genast ingripa. Rektor informeras och anmäler i sin tur händelsen till huvudmannen (inom 24 timmar).
2. När ett barn har kränkts följs det upp med berörda barn. Dokumentation av åtgärder sker. Förskolan tar kontakt med berörda barns vårdnadshavare och Informerar om händelsen och om eventuella åtgärder. Samtalen dokumenteras.
3. Handlingsplan upprättas.
4. Handlingsplanen följs upp i ett nytt samtal mellan pedagog och vårdnadshavare.

När ett barn kränks av en vuxen person

5. Händelsen anmäls till rektor som i sin tur anmäler till huvudman.
6. Vårdnadshavare informeras.
7. Rektor utreder, åtgärdar och följer upp ärendet. Dokumentation görs. Rektor följer upp ärendet med barnet eller eleven och dennes vårdnadshavare.
8. Rektor träffar regelbundet den personal som kränkt barnet eller eleven och samtalar om hur undervisningen med berörd elev fungerar.
9. Om åtgärderna inte är tillräckliga tas ny kontakt med rektors chef.
Eleven kan vända sig till Barn- och elevombudet.

DEL 1: Anmälan

– om kränkande behandling/diskriminering/trakasserier

Enligt 6 kap. 10 § skollagen (2010:800)/2 kap. 7 § diskrimineringslagen (2008:567) är personal som får kännedom om att ett barn eller en elev som upplever sig ha blivit utsatt för kränkande behandling skyldig att anmäla detta till rektorn. Rektorn är därefter skyldig att anmäla detta till huvudmannen.

Personuppgifter

Namn på barn/elev som anser sig eller blivit utsatt	Barnets avdelning/elevens klass
Personnummer på barn/elev	Barnets/elevens lärare
Namn på barn/elev/personal som är inblandade	

Händelseinformation

Datum för händelsen	Datum då händelsen kommit till förskolans/skolans kännedom
Datum då händelsen anmäls till rektor	Datum då händelsen anmäls till huvudmannen
Utredarens namn och titel	
Ansvarig rektor	Förskola/skola

Kortfattad beskrivning av händelsen

--

Kortfattad beskrivning av eventuella åtgärder som redan vidtagits

--

Definitioner

Kränkande behandling (regleras i Skollagen)

Kränkande behandling är när barn och elever utsätts för handlingar som kränker deras värdighet. Kränkande behandling kan förekomma vid enstaka tillfällen eller vara systematiska och återkommande. Trakasserier är en form av kränkande behandling. Trakasserier och kränkande behandling kan vara: fysisk, verbal, psykosocial eller i text och bild.

Diskriminering (regleras i Diskrimineringslagen)

Diskriminering är när barn eller elever missgynnas i verksamheten och på osakliga grunder behandlas sämre av skäl som har samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna; kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning, könsöverskridande identitet eller uttryck och ålder.

Trakasserier och sexuella trakasserier

Trakasserier är en form av diskriminering. Det är ett uppträdande som kränker någons värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. Utrednings- och åtgärdsplikten gäller såväl trakasserier från andra barn, elever som från personal. Både skolpersonal, barn och elever kan göra sig skyldig till trakasserier.

Sexuella trakasserier är handlingar av sexuell karaktär som kränker en persons värdighet. Det är en egen form av diskriminering och behöver inte ha samband med någon av diskrimineringsgrunderna.

Bristande tillgänglighet

Bristande tillgänglighet är en form av diskriminering. Skyddet avser situationer när en person med funktionsnedsättning missgynnas därför att skäligen åtgärder för tillgänglighet inte vidtagits.

Blanketter för anmälan

Blanketter för anmälan till huvudman och utredning vid kännedom eller misstanke om kränkande behandling, diskriminering eller trakasserier, finns att ladda ner på Insidan.